

Toelichting Bevoegdhedenregister Nunspeet

Met het verlenen van de bevoegdheden aan de medewerkers beoogt de burgemeester en het college de verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie te leggen, wat kan bijdragen aan een transparante(re) organisatie en het efficiënter afhandelen van aanvragen en correspondentie.

1. Juridisch kader

Voor het gebruik van bevoegdheden is het van belang om aandacht te hebben voor de volgende onderscheidingen:

Attributie:	rechtstreeks toebedelen van een nieuwe bevoegdheid aan een bestuursorgaan.
Delegatie:	het overdragen van een bevoegdheid aan een ander die deze bevoegdheid vervolgens onder eigen verantwoordelijkheid uitoefent.
Volmacht:	de bevoegdheid om namens een bestuursorgaan privaatrechtelijke rechtshandelingen te verrichten.
Machtiging:	de bevoegdheid om namens een bestuursorgaan handelingen te verrichten, geen besluiten en/of privaatrechtelijke rechtshandelingen zijnde; de bevoegdheid tot feitelijk handelen.
Mandaat:	de bevoegdheid om namens een bestuursorgaan besluiten te nemen.

Publiekrechtelijk zijn rechtshandelingen die zijn gebaseerd op een wettelijke bevoegdheid; anders gezegd handelingen waarbij het *gemeentebestuur als overheid* optreedt. Dit soort handelingen wordt verricht door een publiekrechtelijk orgaan van de gemeente (het college of de burgemeester).

Privaatrechtelijke handelingen kunnen worden verricht door natuurlijke personen of rechtspersonen.

Hier treedt de *gemeente* op, niet op basis van een bijzondere bevoegdheid, als *rechtspersoon*.

Attributie

De heffingsambtenaar, de invorderingsambtenaar, de (bijzondere) ambtenaar burgerlijke stand en de leerplichtambtenaar ontleen hun bevoegdheden (deels) rechtstreeks aan de wet. In een dergelijk geval is sprake van attributie. Voor die bevoegdheden zijn zij dan ook niet opgenomen in het mandaatbesluit. Overigens zijn zij voor de toepassing van die bevoegdheden wel verantwoording verschuldigd aan het college.

Mandaat

Bij mandaat worden de bevoegdheden die een mandaatgever (college of burgemeester) heeft, opgedragen aan een gemandateerde. De mandaatgever blijft zelf bevoegd om te beslissen en om de gemandateerde aanwijzingen te geven over de wijze waarop deze zijn bevoegdheden uitoefent. Mandaat heeft betrekking op publiekrechtelijke bevoegdheden. De gemandateerde treedt dus op namens een gemeentelijk orgaan. Een door de gemandateerde (binnen de grenzen van zijn bevoegdheid) genomen besluit geldt als een besluit van de mandaatgever.

Een gemandateerde bevoegdheid omvat ook de daarbij behorende uitvoering zoals: het inwinnen van de nodige inlichtingen, het doen van mededelingen over bestaand beleid, correspondentie over de uitvoering van een contract, correspondentie die voorafgaat aan de uitoefening van de bevoegdheid, etc. Tenzij dit vermeld is, valt de uitoefening van bestuursdwang, het opleggen van dwangsommen niet onder de uitvoering.

2. Uitgangspunten

Eén van de belangrijkste uitgangspunten is dat het college of de burgemeester de belangrijke en/of beleidsbepalende beslissingen zelf nemen en daarmee dus de hoofdlijnen van het beleid uitzetten. In welke gevallen sprake is van beleidsbepalende beslissingen zal in de praktijk van geval tot geval moeten worden vastgesteld. Van de ambtenaren mag worden verwacht dat zij dat zelf moeten kunnen inschatten en zij behoren hierop bedacht te zijn. Overleg in twijfelgevallen is uiteraard altijd mogelijk en zeer wenselijk.

Politiek gevoelige zaken

Politiek gevoelige zaken die belangrijke politieke, bestuurlijke of maatschappelijke gevolgen kunnen hebben, dienen altijd aan het bestuursorgaan voorgelegd te worden. Het mandaat blijft bij dergelijke zaken achterwege. Ambtenaren dienen actief hierop bedacht zijn en te overleggen in twijfelgevallen.

(gelet op jurisprudentie van de Afdeling is de status van dit voorschrift slechts intern. Wanneer deze regel overtreden wordt, kan het bestuursorgaan niet aanvoeren dat het besluit onbevoegd genomen is. RvS, 26 juni 2002, LJN AE4636)

Strijd met wet- en regelgeving, beleid

Uiteraard is het nimmer de bedoeling dat een ambtenaar van zijn bevoegdheid gebruik maakt in strijd met de wet of in afwijking van (al dan niet beschreven) gemeentelijk beleid.

Ontoereikende financiën

Het mandaat mag niet worden toegepast in gevallen waarin geen of onvoldoende budget voorhanden is voor de uitvoering van het besluit.

Instructies geven en mandaat intrekken

De mandaatgever kan de gemandateerde per geval of in het algemeen instructies geven ter zake van de uitoefening van de gemandateerde bevoegdheid. De gemandateerde verschaft de mandaatgever op diens verzoek inlichtingen over de uitoefening van de bevoegdheid. De mandaatgever kan het mandaat te allen tijde intrekken. Het bestuursorgaan blijft te allen tijde bevoegd de gemandateerde bevoegdheid uit te oefenen.

Bevoegdheid eenvoudige correspondentie

Er kan een verschil bestaan tussen de bevoegdheid om een beslissing te nemen en de bevoegdheid daarover een document te ondertekenen. Met betrekking tot publiekrechtelijke besluiten legt het mandaat die bevoegdheden (afdoening en ondertekening) in een hand. Voor ondertekening van een besluit genomen in mandaat hoeft dus niet apart een 'ondertekeningsmandaat' verleend worden.

Het uitgangspunt bij eenvoudige correspondentie is dat geen nieuwe rechtsgevolgen worden geschapen en deze bevoegdheid derhalve niet gemandateerd hoeft te worden. Deze bevoegdheid kan dus niet worden gebruikt voor het nemen van een besluit, het aangaan van overeenkomsten, etc. Het gaat om de bevoegdheid om namens het bestuursorgaan zaken af te doen. Omdat in deze gevallen geen rechtsverhouding tot stand komt, bestaat er geen bezwaar tegen de stukken met een eigen ondertekening (dus niet: namens college/burgemeester) te verzenden. Deze bevoegdheid geldt niet voor afdoening van zaken waartoe de raad bevoegd is.

Voorbeelden van eenvoudige uitvoeringscorrespondentie

Er valt te denken aan de volgende gevallen:

- ontvangstbevestigingen (uitgezonderd: meldingen van bouwvoornemens/Wet milieubeheer);
- het toezenden van voorhanden informatie zoals: folders, kaarten, drukwerk;
- het retourneren van stukken.

De bevoegdheid van eenvoudige uitvoeringscorrespondentie geldt niet voor gevallen:

- waarin afwijking van bestaande regels nodig is;
- waarin geen budget (meer) voorhanden is voor de uitvoering van het besluit;
- waarin verwacht kan worden dat toepassing van de regels in een concreet geval bestuurlijke of politieke gevolgen zal hebben.

Gebruik van het mandaat in strijd met het bevoegdhedenbesluit en de bijhorende bijlagen kan leiden tot intrekking van de bevoegdheid en in ernstige gevallen ambtenaarrechterlijke sancties.

Verantwoordelijkheid afdelingshoofden en teamleiders

In veel gevallen is sprake van een rechtstreeks mandaat van het bestuursorgaan aan ambtenaren. Dit laat echter geheel onverlet, de eigen verantwoordelijkheid van de leidinggevendenden (directie, teammanagers) voor wat in de organisatie plaatsvindt. De leidinggevendenden kunnen als zodanig worden aangesproken, ook voor datgene wat de ambtenaren krachtens mandaat doen.

Om de kwaliteit te waarborgen kan afgesproken worden dat er ten aanzien van bepaalde besluiten of processen het vier ogen principe wordt gehanteerd. De ene collega checkt het besluit van de andere collega vóóordat deze de deur uitgaat. Door deze check kunnen eventuele fouten eruit gefilterd worden.

De leidinggevende controleert regelmatig de onder zijn leiding in mandaat genomen besluiten bij wijze van steekproef. Dit kan zowel vooraf als achteraf plaatsvinden. Bij de controle zal in ieder geval de rechtmatigheid en doelmatigheid gecontroleerd worden, als ook of de in mandaat genomen besluiten passen binnen de gestelde beleidskaders.

Namenlijst

Door de leidinggevende wordt achter elke bevoegdheid de naam gezet van welke medewerker(s) uit het team bevoegd is. Dit wordt vervolgens binnen het team verspreid als leidraad.

Hierbij wordt opgemerkt dat dergelijke afspraken als hierboven geschetst (vier ogen principe, namenlijst) in principe alleen interne werking hebben. Daarmee wordt bedoeld dat de medewerker zelfstandig bevoegd is besluiten te nemen en het besluit rechtsgeldig genomen is, ondanks de vraag of hij zich wel aan de intern geldende afspraken heeft gehouden.

Vervanging

Van vervanging is sprake bij vakantie of ziekte, maar tevens indien het noodzakelijk is dat de gemandateerde tijdelijk van zijn mandaat wordt ontheven. Bij afwezigheid van de gemandateerde is de ambtenaar die aan de gemandateerde leiding geeft, bevoegd om de gemandateerde bevoegdheid uit te oefenen.